ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ
13 ΙΟΥΛ 1902
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ. 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 27

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ βεράτιον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' — Ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ ἡ ἁρμονικὴ πολυφωνία — Σχέσις Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν — Ἐκκλησιαστικὰ πάρεργα — Ἐκκλησιαστ. χρονικά — Κοινοποιήσεις — Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΤΟ ΒΕΡΑΤΙΟΝ

ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ τοῦ Γ'.

Πάνυ εὐφροσύνως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ μεγάθυμος καὶ σεπτὸς ἡμῶν ἄναξ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ αὐθέντης ἡμῶν νέαν περιφανῆ ἔνδειξιν εὐμενείας καὶ εὐνοίας παρεχόμενος πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἰωακείμ, καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς ἅπαν τὸ Γένος ἡμῶν, διέταξε τὴν ἔκδοσιν τοῦ πατριαρχικοῦ βερατίου, ὅπερ ἐκόμισεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ὁ βοηθὸς τοῦ τμηματάρχου τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων ἐξοχώτατος Βεχᾶ βέης. Τὸ πατριαρχικὸν βεράτιον συνώδευσε διὰ τοῦ οἰκείου τεσκερὲ ἡ Α. Υ. ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ἀβδουρραχμὰν πασᾶς.

Ἡ Α. Θ. Π. δεξαμένη τὸ ὑψηλὸν βεράτιον ἀνέθετο τῷ ἀπεσταλμένῳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὅπως διερμηνεύσῃ τῷ ὑψηλοτάτῳ ὑπουργῷ τὰς ἐνθέρμους εὐχαριστίας καὶ τὴν βαθυτάτην αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην, διαβιβάσασα διὰ τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιᾶ τῇ Α. Ὑψηλότητι ἴδιον ἀπαντητικὸν τακρίριον.

Τῇ κυριακῇ δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκ. πατριάρχης κατελθὼν ἐκ Χάλκης μετέβη, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καποῦ-κεχαγιᾶ Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου, εἰς τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Γιλδὶζ καὶ διὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχιγραμματέως αὐτῶν Ταχσὶν βέη ὑπέβαλε τῇ Α. Α. Μ. τῷ μεγαθύμῳ ἄνακτι δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου αὐτοῦ τὴν διάπυρον εὐγνωμοσύνην Αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν ἐπὶ τῷ νέῳ τούτῳ περιτράνῳ τεκμηρίῳ τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας.

Τῇ δευτέρᾳ δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν συνοδίᾳ τοῦ αὐτοῦ ἐπεσκέψατο τὰς ΑΑ. ΥΥ. τὸν πρωθυπουργὸν Σαὶτ πασᾶν καὶ τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης Ἀβδουρραχμὰν πασᾶν.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΚΑΙ Η ΑΡΜΟΝΙΚΗ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑ

Α'.

Τελευταίως ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος ἀνεκινήθη καὶ πάλιν ζωηρῶς, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ θορυβωδῶς, τὸ ζήτημα τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τῆς λεγομένης τετραφώνου. Ἐν τῷ τύπῳ δημοσιεύονται πλεῖσθ' ὅσαι μουσικαὶ διατριβαὶ ἀντίθετοι καὶ ἀλλήλαις μαχόμεναι, τι-

νὲς δὲ καὶ πρὸς ἑαυτὰς ἀντιφάσκουσαι. Εἰς τὸν θορυβώδη τοῦτον ἀγῶνα ἀνεμίχθησαν δυστυχῶς οὐ μόνον μουσικοὶ καὶ μουσικολόγοι. ἀλλὰ καὶ πᾶς δυνάμενος γράψαι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ συντακτικοῦ. Τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ καὶ οὐσιωδέστατον διὰ τὴν ὁριστικὴν τῆς ὑποθέσεως ἐπίλυσιν, ἐθεωρήθη ὡς δευτερεῦον, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων ἀκούονται πατριωτικοὶ μᾶλλον λόγοι καὶ φιλόθρησκοι, παρὰ καθαρῶς τεχνικοί, δι' ὧν νὰ διαφωτίζωνται σαφῶς καὶ καθαρῶς τὰ ἑκατέρωθεν διαμφισβητούμενα θέματα. Παρὰ τῶν ζωηροτέρων δὲ πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, δίκην Δαμοκλείου ξίφους, ὡς φοβητρον ἀναφέρονται καὶ αἱ ἐσχάτως συμβᾶσαι αἱματηραὶ σκηναὶ διὰ τὸ ζήτημα τῆς εἰς χυδαῖον γλωσσικὸν ἰδίωμα μεταφράσεως τοῦ Εὐαγγελίου. Ἄλλαις δηλονότι λέξεσι μουσικὴ καὶ Εὐαγγέλιον τίθενται ἐν ἴσῃ περίπου μοίρᾳ! λησμονοῦσιν ὅμως οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἄνισα ὅλως παραπαίοντες, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας τὸ μὲν ἱερώτατον τοῦ Χριστιανισμοῦ βιβλίον ἀλώβητον διεφύλαξεν, ἐνῷ τοὐναντίον ἐν τῇ μουσικῇ ἐποιήσατο χρῆσιν διαφόρων μουσικῶν συστημάτων ἀναλόγως πάντοτε τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐμπεδώσεως καὶ διαδόσεως τῶν ὑψηλῶν ἀρχῶν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς θέσεως τῶν διαφόρων χριστιανικῶν κοινωνιῶν. Οὕτω κατὰ μὲν τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ βλέπομεν τὴν ἱερὰν τῶν χριστιανῶν μουσικὴν ἐν ἁπλῇ καὶ ἐμβριθοῦδει καταστάσει, ἀπὸ δὲ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου προσλαμβάνουσαν τεχνικωτέραν καὶ μεγαλοπρεπεστέραν ὄψιν, καὶ ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐξικομένην εἰς τὸ ὕψιστον τῆς προόδου σημεῖον, οὕτως ὥστε νὰ γίνῃ ἀνάγκη καὶ περιθριγκώσεως τῆς τοιαύτης ἱερᾶς ψαλμῳδίας καὶ δι' ἀναλόγου παρασημαντικῆς.

Ἀλλὰ κατόπιν μετὰ τῆς καταπτώσεως τοῦ ἔθνους, ὡς εἰκός, κατέπεσε καὶ ἡ ἱερὰ αὐτοῦ μουσική. Οἱ πολυάριθμοι μουσικοὶ χοροὶ τῶν Βυζαντινῶν καὶ τὰ θεσπέσια αὐτῶν μουσικὰ μέλη οὕτω πενιχρὰν ἐνεδύθησαν περιβολήν, ὥστε ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαις νὰ ἀντιπροσωπεύωνται καὶ νὰ ἑρμηνεύωνται ὑπὸ δύο μόνον ψαλτῶν, τοῦ δεξιοῦ δηλονότι χοροῦ καὶ τοῦ ἀριστεροῦ, ὑποχρεωμένων ὄντων μόνοι νὰ ᾄδωσι τόσα καὶ τόσα θυμήρη ἐκκλησιαστικὰ μέλη, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε πολυπληθεῖς χοροί, ὑπὸ αὐτοκρατορικῶν καὶ πατριαρχικῶν ταμείων συντηρούμενοι, ἐξετέλουν ἐν ὑψίστῃ τεχνικῇ ἐντελείᾳ. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τὰ τοιαῦτα πλουσιοπάροχα ταμεῖα παντελῶς ἐξέλιπον; μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τὰ ψαλλόμενα ἑκάστοτε ἐκκλησιαστικὰ μέλη κατέστησαν κατ' ἀνάγκην τόσον ἰσχνὰ καὶ τόσον μονότονα, ὥστε ν' ἀδυνατῶσι γενναίως νὰ διεγείρωσι τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα τῶν χριστιανῶν. Κατακρίνομεν τοὺς ἑρμηνεῖς τῆς γεραρᾶς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἐπὶ κακοτέχνῳ ρινῳδίᾳ· ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν οὗτοι μόνοι κανονικῶς καὶ εὐαρέστως νὰ ψάλλωσι τὰ τόσα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ᾄσματα, ἅτινα ἐπὶ Βυζαντινῶν, ὡς προείπομεν, ἐποιήθησαν διὰ πολυαρίθμους καὶ καλῶς συντηρουμένους χορούς;

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις καταστάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τῆς διεγερθείσης σφοδρᾶς περὶ αὐτὴν διαμάχης, ἴδωμεν ἤδη τί αὐτόθι ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ τίνα τὰ αἴτια τοῦ κατὰ τῆς λεγομένης τετραφωνίας ἐξεγερθέντος πολέμου.

Ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἐν τοῖς κεντρικωτέροις τῶν Ἀθηνῶν ναοῖς εἰσήχθη ἡ λεγομένη τετραφωνία. Οἱ πρωτουργοὶ τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης ὑπῆρξαν τόσον ἀδέξιοι, ὥστε ἀντὶ νὰ περικαλλύνωσι τὰ ἱερὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας διὰ τῶν πολυφώνων τῆς μουσικῆς τόνων καὶ νὰ ἐξάρωσι τῆς θρησκευτικῆς μελῳδίας τὴν ἱεροπρεπῆ ἔκφρασιν τοὐναντίον διέστρεψαν αὐτήν. Οἱ μὲν γνῶσται τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μετέγραψαν τὰ ἱερὰ ἡμῶν μέλη εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικὴν κατὰ τοὺς κανόνας καὶ ὑπαγορεύσεις τῆς νῦν ἐν χρήσει δυτικῆς τέχνης, οἱ δὲ ἐπιχειρήσαντες νὰ περιβάλωσι διὰ τετραφωνίας τὰς ἐλλιπῶς μεταγεγραμμένας τῆς ἐκκλησίας μελῳδίας προέβησαν εἰς τὴν πολύφωνον αὐτῶν περιβολὴν διὰ τρόπου ἐπίσης ἐσφαλμένου, διότι εἰργάσθησαν ἐπ' αὐτῶν ὡσεὶ εἶχον μουσικὰ προϊόντα τῆς **μείζονος** (maggiore) καὶ **ἐλάσσονος** (minore) εὐρωπαϊκῆς κλίμακος. Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα μόνον τὰ πράγματα χωρὶς νὰ εἴπωμέν τι καὶ περὶ τῶν προσώπων, ὧν τινα μάλιστα ὑπῆρξαν οὐ μόνον ἑτερόδοξα, ἀλλὰ καὶ ἀλλοεθνῆ. Οὕτω λοιπὸν τὰ εἰς ὀκτὼ διαφόρους Ἤχους συντεθειμένα ᾄσματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ὑπό τε ρυθμικὴν καὶ μελικὴν ἔποψιν ὑπὸ ἐλλιποῦς τετραφωνίας περιβληθέντα παρήλλαξαν σοβαρῶς καὶ ἀπώλεσαν τὸν οὐσιω-

δη αὐτῶν χαρακτῆρα. Καὶ οὕτως ὑπὸ μὲν μελικὴν ἔποψιν τὰ **ὀκτώηχα** τῆς ἐκκλησίας ᾄσματα ἐγένοντο **δίηχα,** τὰ δὲ **πολύρρυθμα** κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μετετράπησαν εἰς **μονόρρυθμα.** Ὅταν δὲ οἱαδήποτε ἐθνικὴ ἱερὰ μουσικὴ ὑπὸ μελικὴν καὶ ρυθμικὴν ἔποψιν ὑφίσταται τοιαύτας οὐσιώδεις παραλλαγάς, χάριν τῆς κατὰ τὸν εἰδικὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον τετραφώνου αὐτῆς περιβολῆς, τότε οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἐθνικὸς χαρακτὴρ τῆς τοιαύτης μουσικῆς οὐσιωδῶς ἀπόλλυται, καί, ἂν τὸ αἴσθημα τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ τῆς θρησκείας δὲν κατέλιπε τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν, συμβαίνουσιν ἀντιδράσεις δυνάμεναι νὰ ἐπιφέρωσιν οὐχὶ εὐαρέστους συνεπείας.

Πέρυσιν ἕνεκα τῶν ἀσκήσεων τοῦ χοροῦ τῆς «**Ἰφιγενείας ἐν Ταύροις**» παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις ἐξ εἰδικοῦ ἐνδιαφέροντος κινούμενοι ἐπεσκέφθημεν τοὺς κεντρικωτέρους τῆς περικαλλοῦς πρωτευούσης ναούς. Παρετηρήσαμεν ὅτι εἰς τοὺς πλείστους ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουσι πολυμελεῖς χοροὶ ψάλλοντες ἐν τετραφώνῳ μουσικῇ. Ἀλλὰ τὸ κύριον μέλος τῶν τετραφώνως ψαλλομένων ᾀσμάτων, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, εὕρομεν ἥκιστα ἑλληνικόν. Ἄλλα μὲν τούτων ψάλλονται δηλ. κατὰ τὴν ξενικὴν ὅλως τετράφωνον ἔκδοσιν τοῦ Χαβιαρᾶ, ἄλλα κατὰ τὸ **ρωσσο-ἑλληνικὸν** σύστημα τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνοῦ, τὸ ἐκπονηθὲν διὰ τὸν εἰδικὸν ἀνακτορικὸν χορὸν τῆς Α.Μ. τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, καὶ ἄλλα, ὅπερ τὸ καὶ πάντων χείριστον, κατὰ τὰς ἀτομικὰς ἐμπνεύσεις τῶν διευθυνόντων τοὺς χορούς! Μόνον ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ καὶ εἰς ἄλλας τινὰς μικρὰς ἐνοριακὰς ἐκκλησίας ἠκούσαμεν ψαλλομένας κατὰ ἐκκλησιαστικόν πως τρόπον, κατὰ τὸν διὰ τῆς ζώσης παραδόσεως παρ' ἡμῖν δηλονότι σωζόμενον. Ἀλλὰ παρετηρήσαμεν, ὅτι τὸ ρεῦμα γενικῶς ἔκλινεν ὑπὲρ τῆς τετραφώνου ἐκτελέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων, ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς εὐλαβοῦς τηρήσεως τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ μέλους, ὅπερ θὰ ἐχρησίμευεν ὡς τὸ μόνον ἱερὸν σύμβολον τοῦ ἀρρήκτου τῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς ὀρθοδόξων Ἑλλήνων δεσμοῦ.

Τοσαύτη βαρεῖα ἀγανάκτησις κατέλαβε τὴν ψυχήν μου διὰ τὴν ἀνευλαβῆ ταύτην ἀθέτησιν τῶν διὰ βαρυτάτων ἐθνικῶν κόπων καὶ μόχθων περισωθέντων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας μελῳδημάτων, ὥστε δὲν ἐδειλίασα νὰ μεταβῶ εἰς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν διὰ νὰ ἐκφράσω τῷ τότε σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ ὅ,τι βαρυαλγοῦσα ὀρθοδόξου Ἕλληνος ψυχὴ δύναται νὰ ἐκφράσῃ. Ἀλλ' ἀτυχῶς ἡ μακρὰ ἐξ Ἀθηνῶν ἀπουσία τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου δὲν μοὶ ἐπέτρεψε νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐνδόμυχον εὐχήν μου. Διενοήθην τότε διὰ δημεσίας τοὐλάχιστον διαλέξεως νὰ διατυπώσω τὴν ἐμὴν γνώμην περὶ τοῦ ἀτόπου, ὅπερ συμβαίνει ἐν ταῖς ὁμοδόξοις ἐκκλησίαις τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης. Ἀλλὰ παρὰ φίλων ἡ ἐποχὴ διὰ τοιαύτας διαλέξεις ἐκρίθη ἀκατάλληλος, καθόσον ὁ περισσότερος κόσμος εὑρίσκετο εἰς τὰς ἐξοχάς. Μὴ δυνηθέντες λοιπὸν οὐδὲν νὰ εἴπωμεν καὶ οὐδὲν νὰ πράξωμεν μετὰ τὴν παράστασιν τῆς «Ἰφιγενείας» ἐπεστρέψαμεν εἰς τὰ ἴδια. Κατωρθώσαμεν ὅμως εὐτυχῶς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ν' ἀνταλλάξωμεν ὀλίγας τινὰς σκέψεις μετὰ τοῦ δραστηριωτάτου διευθυντοῦ τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν κ. Γ. Νάζου, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποίου τὸ μόνον μουσικὸν τῆς Ἑλλάδος πανδιδακτήριον ἔφθασεν εἰς σημεῖον λίαν εὐχάριστον. Ἐν σχετικῇ λοιπὸν ὁμιλίᾳ εἶπεν ὁ προοδευτικὸς οὗτος ἀνήρ, ὅτι, εὑρισκομένου καταλλήλου πόρου, εἶχεν ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν νὰ ἱδρύσῃ καὶ ἐν τῷ Ὠδείῳ τμῆμα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἐν ᾧ μετὰ τῆς θεωρητικῆς διδασκαλίας νὰ παρασκευασθῶσι καὶ τέλειοι μουσικοὶ χοροὶ διὰ τοὺς ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τῶν καταλλήλων ἐπιστημόνων μουσικῶν, γνωριζόντων καλῶς καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν, ἐκράτει αὐτὸν εἰς δισταγμούς. Οἱ ἐν τῷ Ὠδείῳ φοιτῶντες μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι, μᾶς εἶπε, τυγχάνουσι πάντες σχεδὸν μεμορφωμένοι καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς παρεχομένη διδασκαλία πρέπει νὰ εἶνε ἀναλόγως σοβαρὰ καὶ θετική. Κατὰ ταῦτα ἄρα ἡ ἵδρυσις ἐν τῷ Ὠδείῳ ἰδιαιτέρου τμήματος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐξηρτᾶτο ἀπὸ δύο τινά· α'] ἀπὸ ἐπαρκεῖς πόρους καὶ β'] ἀπὸ καταλλήλους ἐπιστήμονας μουσικούς.

Ἴσως τινὲς χαρακτηρίσωσιν ἡμᾶς ὡς ὑπεραγαν αὐστηροὺς ἢ καὶ ἄγαν φανατικοὺς διὰ τὸ ζήτημα τῆς τετραφώνου ἐκτελέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων. Ἄπαγε! Κατ' ἀρχὴν εἴμεθα ὑπὲρ τῆς πολυφώνου ἐκτελέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων· ἀλλ' ἐννοοῦμεν ὅπως ἡ πολύφωνος αὕτη ἁρμονία **νὰ μὴ καταστρέφῃ τὸ πρωτότυπον ἐθνικὸν μέλος, ἀλ-**

λὰ νὰ γονιμοποιῇ αὐτὸ καὶ νὰ ἐνισχύῃ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν μελῳδικὴν αὐτοῦ ἐκφραστικότητα.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς εἶνε καθ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐθνικὸν παρὰ θρησκευτικόν. Διάφοροι ὀρθόδοξοι λαοί, ὡς γνωστόν, καίπερ παρ'ἡμῶν παραλαβόντες τὴν ὀρθοδοξίαν, ἐν τούτοις τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς αὐτῶν ὕμνους ψάλλουσι διαφοροτρόπως. Ρῶσοι, Ρωμᾶνοι, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι κλπ. ἔχουσιν ἰδίαν ἐθνικὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν περιβεβλημένην μάλιστα καὶ δι' ἰδιαιτέρας τετραφωνίας. Ἀλλ' ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία γνωρίζουσα καλῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἱερᾶς μουσικῆς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ λατρείᾳ οὐδέποτε ἐπέβαλε τὴν ἡμετέραν μουσικὴν εἰς τοὺς ὁμοδόξους μέν, ἀλλοεθνεῖς ὅμως λαούς, ἀλλ' οὔτε ἐκάκισέ ποτε καὶ τὸ πολύφωνον ἁρμονικὸν σύστημα τῆς μουσικῆς αὐτῶν. Μόνον διὰ τῶν φθόγγων τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξαρθῇ ὁ χριστιανὸς εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν θείων ἐννοιῶν καὶ ὑψηλῶν διδαγμάτων τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων. Τὴν παρατήρησιν ταύτην κάμνομεν δι' ἐκείνους ἰδίᾳ ἐκ τῶν λεγομένων μουσικῶν, οἱ ὁποῖοι τὸ ζήτημα τῆς μουσικῆς ἐννοοῦσι νὰ παραστήσωσιν ὡς ζήτημα θρησκευτικοῦ δόγματος! Οἱ τοιοῦτοι ἀναμφιβόλως πάσχουσιν ἀπὸ παντελῆ ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας καὶ μουσικῆς, τἀναντία ὅλως διδασκούσης.

Ἡ παρ'ἡμῖν λοιπὸν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἀπὸ τῆς τεχνικῆς αὐτῆς ἀπόψεως ἐξεταζομένη εἶνε ζήτημα μᾶλλον ἐθνικὸν παρὰ θρησκευτικόν. Ἂν δὲ συνημμένως πολλάκις ἐξητάσθη τοῦτο, ὁ λόγος ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι θρησκεία καὶ ἐθνισμὸς συνεταυτίσθησαν παρ' ἡμῖν. Ἀλλὰ πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐπίλυσιν καθαρῶς τεχνικῶν σημείων ἐχρησίμευσαν πάντοτε οἱ μακραίωνες κανόνες τῆς ἐθνικῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ ζήτημα τοῦτο ἀφορᾷ κυρίως τὸν ἡμέτερον ἐθνισμόν, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φροντίσωμεν παντοιοτρόπως, ἵνα τοῦτο ἀνταποκριθῇ ἰδίᾳ εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἐθνικὰς ἀνάγκας τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων. Ὅπως δὲ προσπαθοῦμεν ν'ἀποκτήσωμεν ὁμοιόμορφον ἐθνικὴν γλῶσσαν, οὕτω δέον νὰ φροντίσωμεν ὅπως ἔχωμεν καὶ ὁμοιόμορφον ἐθνικὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν. Διότι τὸ ὁμοιόμορφον τῆς γλώσσης καὶ τῆς μουσικῆς οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι τὰ μέγιστα συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἑνότητα σύμπαντος τοῦ ἑλληνισμοῦ. Κατὰ ταῦτα ἄρα, καίπερ **κατ' ἀρχὴν μὴ ἀποδοκιμάζοντες τὴν πολύφωνον ἁρμονικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων,** ἐν τούτοις ἐπιδοκιμάζομεν πληρέστατα τὴν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν τῶν Ἀθηνῶν κατάργησιν τῆς ὀθνείας ἐκείνης τετραφωνίας, ἡ ὁποία οὔτε κατὰ τὸ μέλος, ἀλλ' οὔτε καὶ κατὰ τὸν ρυθμὸν εἶχε σχέσιν τινὰ πρὸς τὰς γεραρὰς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν μελῳδίας. Εἰς τὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς ζῇ τὸ ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν Γένος, φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιτραπῶσι τοιαῦτα μουσικὰ ἄλματα, διασπῶντα οὐσιωδῶς τὴν μουσικὴν ἑνότητα τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπορῶ δὲ μάλιστα καὶ ἐξίσταμαι πῶς ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ λοιπὴ χορεία τῶν νῦν κατεξανισταμένων φιλοπατρίδων ἀνδρῶν ἠνείχοντο ἐπὶ τόσα ἔτη τὰ διασπαστικὰ ταῦτα μουσικὰ ἄλματα ἐν τῇ σωτηρίᾳ κιβωτῷ τοῦ πολυπαθοῦς ἔθνους, τὰ ὁποῖα θᾶττον ἢ βράδιον ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρωσι δυσάρεστα ἐθνικὰ ἀποτελέσματα;

Κατ' ἀρχὴν λοιπὸν εἴμεθα ἐνάντιοι τοῦ εἴδους ἐκείνου τῆς ἐλευθεριαζούσης τετριφωνίας, ὅπερ οὐδόλως ἐννοεῖ νὰ σεβασθῇ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ὀντότητα καὶ ὑπόστασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων, ἀλλὰ δὲν κηρυττόμεθα πολέμιοι καὶ κατὰ τῆς θεσπεσίας ἐκείνης πολυφώνου ἁρμονίας, ἥτις οὐ μόνον σπουδαίως ἐνισχύει καὶ γονιμοποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν τῶν γεραρῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν μελῳδιῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν εὐπετῶν αὐτῆς μελῳδικῶν πτερύγων μεταφέρει ἡμᾶς ἐγγύτερον τοῦ οὐρανίου Πατρός, τοῦ μετὰ τῆς ἁρμονίας τῆς φύσεως ἐν τῇ ἄκρᾳ Αὐτοῦ ἀγαθότητι δωρησαμένου ἡμῖν καὶ τὴν πολύφωνον ἁρμονίαν ἐν τῇ θειοτάτῃ τῶν τεχνῶν μουσικῇ.

(ἕπεται συνέχεια)

Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

ΣΧΕΣΙΣ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ*

Ἡ ἐκ τοιούτων περιστάσεων παρασκευασθεῖσα εὐάρεστος μετατροπὴ τῶν σχέσεων τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ τὰ

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 268—269.

κρείττω, σπουδαίως ὑπεβοήθει τὸ ἔργον τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν προσεγγίσεως. Δυστυχῶς ὅμως τὸ ἔδαφος πρὸς παραδοχὴν τῆς γνώμης τοῦ Ἰουστίνου δὲν ἦτο παρεσκευασμένον· καὶ ἐπέπρωτο ἔτι ἐπὶ μακρὸν νὰ προσδοκῶμεν τὸν θρίαμβον τῶν ὑπ' αὐτοῦ κηρυχθεισῶν ἀρχῶν. Διότι παρὰ τῇ γνώμῃ τοῦ ἐκ φιλοσόφων χριστιανοῦ τούτου συγγραφέως ἀνεπτύσσετο καὶ ἑτέρα ὅλως ἀντίθετος ταύτῃ γνώμη, ὅτι δηλαδὴ ἡ φιλοσοφία ἔλκει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματος, καὶ ὡς τοιαύτη οὐ μόνον ὠφέλειαν οὐδεμίαν δύναται νὰ παράσχῃ τῷ χριστιανισμῷ, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον, βλάβην. Θερμοὶ τῆς γνώμης ταύτης ὑπέρμαχοι παρουσιάζονται Τατιανὸς ὁ Σύρος μαθητὴς τοῦ Ἰουστίνου, Τερτυλλιανός, Θεόφιλος ὁ Ἀντιοχείας καὶ ἄλλοι, ἐκ τῶν παρεκτροπῶν τοῦ γνωστικισμοῦ τοιαύτην τινὰ περὶ φιλοσοφίας μορφώσαντες γνώμην.

Ὁ γνωστικισμὸς ἀντλῶν τὰς μεταφυσικὰς ἀρχὰς καὶ θεωρίας ἀπὸ ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀνατολικῆς θεοσοφίας, καὶ συμμιγνύων τὰ διάφορα ταῦτα στοιχεῖα μετὰ τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, ἐγκλείων ἅμα ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κόλποις πολλοὺς πεπαιδευμένους καὶ φιλοσοφικῶς κατηρτισμένους ἄνδρας, οἷοι ὁ Βασιλείδης, ὁ Οὐαλλεντῖνος, ὁ Μαρκίων, ὁ Ἡρακλέων, ὁ Σατορνῖνος καὶ ὁ Βαρδιόκνης, μετ' ἐπιτυχίας εἰργάζετο καὶ κατέκτα ἔδαφος ἐν μέσῳ τῆς ἀνεπτυγμένης ἐθνικῆς κοινωνίας, ἀπὸ δὲ τῶν ἀρχῶν τοῦ β' αἰῶνος ἐξηπλώθη εἰς βαθμὸν σπουδαίως ἀπειλοῦντα τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Δὲν ἔπρεπε δὲ καὶ δὲν ἠδύναντο βεβαίως οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας νὰ μένωσιν ἀδιάφοροι πρὸ τοιούτου δεινοῦ ἀντιπάλου, ὅστις ὑπὸ τὸ πρόσχημα βαθυτέρας κατανοήσεως τοῦ περιεχομένου τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἀπεμακρύνετο τοῦ γνησίου χριστιανικοῦ πνεύματος ἔν τε τῇ θεωρητικῇ καὶ πρακτικῇ διδασκαλίᾳ, ἀναμιγνύων τῇ εὐαγγελικῇ ἀλλοτρίας ἰδέας, παραχαράττων τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου διὰ τῆς ἀλληγορικῆς ἑρμηνείας καὶ συμμορφῶν αὐτὴν πρὸς τὰς ἰδίας προκαταλήψεις καὶ φαντασιοπληξίας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὡς π. χ. ὁ ἐπίσκοπος Λουγδούνου Εἰρηναῖος ὕψωσαν τὴν σθεναρὰν αὐτῶν φωνὴν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀπειλουμένης ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καὶ διὰ πολεμικῶν συγγραμμάτων ἀνεσκεύασαν τὴν μεγαλοπρεπῆ μυθολογίαν τῶν φαντασιοκόπων τούτων τὴν μετὰ βαθυνοίας καὶ ποιητικῆς ἐξάρσεως ἀφηγουμένην τὴν ἱστορίαν τοῦ σύμπαντος. Ἀλλ' ἡ ἐλευθερία, μεθ' ἧς ἡ ψευδώνυμος γνῶσις ἐπωφελεῖτο καὶ μεθήρμοζεν εἰς τὸ ἴδιον σύστημα τὰ δόγματα τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ἔθηκεν ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν ἐκ ταύτης ὠφέλειαν, παρέσχεν ἀφορμὴν ὅπως ἡ φιλοσοφία θεωρῆται αἰτία πασῶν τῶν ἐν τῇ αἱρέσει ταύτῃ ἀποπλανήσεων, ἐξήγειρε τὴν μῆνιν καὶ τὰς προσβολὰς τῶν μνημονευθέντων συγγραφέων, οἵτινες ἀνεστάτωσαν καὶ ἐχθρικῶς διέθηκαν τὴν κοινὴν γνώμην κατὰ τῶν πνευματικῶν προϊόντων θεωρητικοῦ περιεχομένου τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ περιστάσεις καὶ τὸ ἐν τῷ χριστιανισμῷ ἐπικρατοῦν πνεῦμα, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔζη Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς· ἔνθεν καὶ βλέπομεν πολλοὺς τῶν χριστιανῶν τοῦ παρόντος χρόνου ἐπιθυμοῦντας τὸν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις καὶ μόνῃ τῇ ἁπλῇ πίστει περιορισμὸν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἐκ δέους ἀπαιτοῦντας τέλειον ἀποκλεισμὸν τῆς φιλοσοφίας ἀπ' αὐτοῦ ἢ ὥς τινος περιττοῦ ἢ ὡς ἐπικινδύνου διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν οὔσης, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματος ἑλκούσης, ὡς αὐτὸς ὁ Κλήμης μαρτυρεῖ. «Οἱ πολλοί, λέγει, καθάπερ οἱ παῖδες τὰ μορμολύκεια, οὕτω δεδίασι τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν φοβούμενοι μὴ ἀπαγάγῃ αὐτούς (Στρ. βιβλ. VI Κεφ. X. 30!). . . οὐ λέληθε δέ με καὶ τὰ θρυλλούμενα πρός τινων ἀμαθῶς ψοφοδεῶν, χρῆναι λεγόντων περὶ τὰ ἀναγκαιότατα καὶ συνέχοντα τὴν πίστιν καταγίνεσθαι. Τὰ δὲ ἔξωθεν καὶ περιττὰ ὑπερβαίνειν, μάτην ἡμᾶς τρίβοντα καὶ κατέχοντα περὶ τοῖς οὐδὲν συμβαλλομένοις πρὸς τὸ τέλος· οἱ δὲ καὶ πρὸς κακοῦ ὂν τὴν φιλοσοφίαν εἰσδεδυκέναι τὸν βίον νομίζουσιν ἐπὶ λύμῃ τῶν ἀνθρώπων πρός τινος εὑρετοῦ πονηροῦ» (Στρ. βιβλ. I Κεφ. I. 708).

Ὁποῖόν τι ἔμελλεν ἆρά γε νὰ ἦνε τὸ τέλος τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐὰν ἐθριάμβευεν ἡ τοιαύτη ἐκ προκαταλήψεως κατὰ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ὠφελείας τῆς φιλοσοφίας γνώμη; Δὲν θὰ ἔκλειεν ἆρά γε τὰς θύρας τοῦ χριστιανισμοῦ παντὶ λογίῳ καὶ φιλοσοφικῶς κατηρτισμένῳ ἀνθρώπῳ, ἐὰν ὑπεχρεοῦτο οὗτος ὅπως νομίζῃ προϊὸν τοῦ διαβόλου ὅ,τι προηγουμένως ὡς ἀλήθειαν καὶ ἱερὸν ἐσέβετο, ἔτι δὲ ἀνωφελὲς καὶ βλαβερὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ἀπὸ νεότητος ἀνετράφη καὶ ἐπαιδεύθη; Εἰ καὶ δύσκολον εἶνε νὰ ἀποφανθῇ τις περὶ τούτου ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, ἀναμφήριστον ὅμως τυγχάνει ὅτι οὐδὲν κέρδος ἐκ τῆς προλήψεως ταύτης ὁ χριστιανισμὸς θὰ προσεπορίζετο. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λοιπὸν ἔνθα συνηντήθησαν ἅπαντα τὰ πνευματικὰ στοιχεῖα τῆς τε Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς καὶ περιῆλθον εἰς ζῶσαν πρὸς ἄλληλα ἐπικοινωνίαν, ἔνθα ἤκμαζεν ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ ὁ γνωστικισμός, ὁ ἐκ ταύτης ἀρυόμενος, εὐρέως διεδίδετο, λίαν ἐγκαίρως κατε-

νοήθη ἡ ἀνάγκη τῆς φιλοσοφικῆς μορφώσεως ὑπὸ τῶν ἡγετῶν τῆς χριστιανικῆς κοινότητος τῆς μεγαλουπόλεως ταύτης· ἔθεν ὑπὸ πνεύματος προηλυτιστικοῦ ἐμπνεόμενοι οὗτοι, ὑπὸ τῆς ἰδέας δηλονότι τοῦ πολλαπλασιάσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν τῆς ἑαυτοῦ κοινότητος, καὶ ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, διενοήθησαν νὰ ὑπερπηδήσωσιν, εἰ δυνατόν, τὰ ὅρια τῆς κοινῆς πίστεως καὶ ἐπιδιώκοντες τὸν συμβιβασμὸν χριστιανισμοῦ καὶ ἑλληνικῆς φιλοσοφίας νὰ ἐπιτύχωσι τὸν συνδυασμὸν καὶ στενὸν σύνδεσμον τῆς χριστιανικῆς πίστεως μετὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς ἀποκαλύψεως καὶ φιλοσοφίας· ἐν ἄλλαις λέξεσι νὰ ἀναπτύξωσιν ἐπιστημονικῶς καὶ διὰ φιλοσοφικῆς χροιᾶς νὰ περιβάλωσι τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοιαύτης τινὸς ἐπιχειρήσεως ἤλπιζον ὅτι φυσικῶς ἔμελλε νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐδραίωσις τῆς ἀμφιταλαντευομένης πίστεως τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ ἀνακοπὴ τῶν προόδων τοῦ γνωστικισμοῦ, ὅστις διὰ συστηματοποιήσεως τῶν πολυμόρφων στοιχείων τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας παριστάμενος πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἁπλοῦ πιστοῦ ὡς τι ὑψηλότερον, ἐπιτυχῶς προσηλύτιζε καὶ ἐξηπλοῦτο οὐ μόνον ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ μεμορφωμένου εἰδωλολατρικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἁπλῶν χριστιανῶν, ἐξαπατῶν τὰς ἀσθενεῖς διανοίας διὰ τοῦ φάσματος τῆς γνώσεως, μεταπείθων καὶ προσελκύων αὐτὰς εἰς τὰ πολυμήχανα καὶ ὀλέθρια αὐτοῦ δίκτυα.

(ἕπεται συνέχεια).

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΕΡΓΑ

Ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας ἁγιώτατοι πατριάρχαι Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων ἐπορεύοντο κακουχούμενοι μακρὰν ὁδὸν πρὸς τὸν ὀρθόδοξον κόσμον ἀπὸ βορρᾶ μέχρι νότου ὅπως πορίζωνται τὰ πρὸς συντήρησιν τῶν τοῦ Θεοῦ ἁγίων οἴκων. Κέντρον δ' ἔχοντες τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων πρὸς διαμονήν, καὶ οἱονεὶ ἀνάπαυλαν τῶν μεγάλων κόπων καὶ μόχθων, καὶ συσκεπτόμενοι διεφύλαττον τοὺς ἁγίους οἴκους τοῦ Θεοῦ ἀπὸ πάσης τῆς ἐπηρείας, ἠρύοντο δὲ καὶ παρὰ τῆς ἄνωθεν τεταγμένης ἡμῖν κραταιᾶς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου αὐτῶν.

Ἄξιον δὲ μελέτης ὅτι οἱ ἁγιώτατοι πατριάρχαι κατὰ τὴν ἐν τῇ βασιλευούσῃ διαμονὴν συναντελαμβάνοντο ἐν ἀμοιβαιότητι τῶν διαφόρων ὑποθέσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἐπαρουσιάζοντο ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς ἱερᾶς Συνόδου, συνυπέγραφον εἰς τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα ὡς τοῦτο δείκνυται ἐν ταῖς διαφόροις ἀποφάσεσι, τόμοις καὶ ἱεροῖς σιγιλλίοις.

Ἐξαιρετικὴν μάλιστα προνομιοῦχον χάριν εἶχεν ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ὅστις συνυπέγραφε καὶ εἰς τὰς ἐκδιδομένας Μετριότητας, αἵτινες κατήρχοντο αὐτολεξεὶ οὕτω· «Ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν συνευχομένων αὐτῇ ἐν τῷ παρόντι τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίλλου, καθ' ὅσον μετ' αὐτὸν οὐδεὶς ἄλλος πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐλθὼν διέμεινεν ἐν βασιλευούσῃ διαρκῶς.

Ἐξ αὐτῶν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων εὔδηλον γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδιωτικῶν πληροφοριῶν ἀνομολογεῖται, οἵους κόπους καὶ ἀγῶνας, καὶ θλίψεις ὑπέστησαν οἱ πάλαι μακάριοι ἄνδρες, οὓς δικαίως δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν μάρτυρας τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς καὶ διακονίας. Οἷα ἀξιάγαστα παραδείγματα μιμήσεως! Ἐν τῇ ἀεργίᾳ μου ἀρυσθεὶς πάρεργά τινα ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἱερᾶς Μονῆς Μ. Λαύρας αὐτογράφων ἐπιστολῶν τῶν πατριαρχῶν τοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου, καὶ τοῦ Σιλβέστρου Ἀντιοχείας πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἄρτης Νεόφυτον Μαυρομμάτην δημοσιεύω ταῦτα διὰ τῆς φίλης «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἄθῳ, μάϊος.

Ἀλέξ. Ε. Λαυριώτης.

Ἀπὸ Συλίμνου, ,αψκ', μαΐου κα'.

Θείῳ ἐλέει ὑγιαίνομεν· περιοδεύοντες εἰς τὰς κωμοπόλεις τῆς Θρᾴκης διά τινα βοήθειαν τοῦ Ζωοδόχου Τάφου μὲ σκοπὸν ὅτι τὸν ἐρχόμενον ἰούλιον νὰ εὑρεθῶμεν εἰς βασιλεύουσαν, καὶ ἔπειτα χωρὶς ἀργοπορίαν νὰ μισεύσωμεν διὰ τὰ παραθαλάσσια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἄχρι καὶ Σμύρνης, καὶ μὲ τέτοιον τρόπον νὰ πλησιάζωμεν εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ.

Χάρις τῷ Θεῷ πολλάκις καὶ μυριάκις ὅτι δὲν ἐτύχομεν μήτε ἡμεῖς μήτε ἡ πανιερότης της εἰς τὰ παρελθόντα ἐκκλησιαστικὰ σκάνδαλα ἐν τῇ βασιλευούσῃ, τῶν ὁποίων οὐχ ὁρῶμεν ἄχρι τοῦ νῦν καμμίαν ἀγχθὴν ἔκβασιν.

*

Ἀπὸ Πόλεως, ,αψκ' αὐγούστου κδ'.

Περὶ τῶν δύο φίλων χαροποιόν τι δὲν ἔχομεν νὰ

σημειώσωμεν, διότι ὁ μὲν ἀπῆλθε πρὸς Κύριον, ὁ πτωχὸς δηλαδὴ Βιζύης· ὁ δὲ πρόεδρος ἔτι εὑρίσκεται ἐν κρυπτῷ καὶ ἂν καλὰ ἐλπίζομεν ὅτι νὰ γένῃ ἡ διόρθωσις· πλὴν, ὡς λέγουσιν οἱ δοκοῦντες εἶναι στύλοι, μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἐκκλησίας· ἠγωνίσθημεν καὶ ἐμμέσως καὶ ἀμέσως καὶ κοινῶς καὶ κατ' ἰδίαν πλὴν περισσότερον δὲν ἠδυνήθημεν νὰ κατορθώσωμεν παρὰ μόνον νὰ ἔχῃ τὸ ἀσφαλὲς ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεται.

Καὶ ἡμεῖς, πανιερώτατε, ἐπιθυμοῦμεν νὰ στέλνωμεν εἰς τὰ ταξείδια ἀνθρώπους ἐπιτηδειοτέρους καὶ ἀξίους τῆς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ ποῦ οἱ τοιοῦτοι; Εὐχάριστοι εἴμεθα νὰ ἔχωσι κἂν τὸ εὔτυχημον, καὶ ἂς ἔλειπον τὰ λοιπὰ προτερήματα· ὅθεν ἄλλο δὲν λέγομεν, παρὰ μόνον τὰ ἀποστολικὰ «οἱ δυνατοὶ τῶν ἀδυνάτων τὰ βάρη βαστάζωμεν».

*

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ,αψκα'.

Ἡμεῖς ἀσθενήσαμεν βαρυτάτην ἀσθένειαν, ὥστε ἐν ὅσῳ ζῶμεν εἰς τὸ ἑξῆς, τὸ γνωρίζομεν προσθήκην ζωῆς παρὰ τοῦ ἐλεήσαντος ἡμᾶς ἁγίου Θεοῦ. Ὅτι μένομεν ἐπὶ κλίνης, καὶ ἕως τοῦ Θωμᾶ εἴμεθα ἐνταῦθα. Τὴν παροῦσαν πέμπω διὰ τοῦ λογιωτάτου ἄρχοντος κυρίτζη Γεωργάκη, υἱοῦ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου.

*

Ἀπὸ Κων]πόλεως, ,αψκα', αὐγούστου β'.

Τὸν μῆνα τοῦτον κινοῦμεν διὰ τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ Ἀτταλείας. Ἐπιάσαμεν ὅμως καὶ σαϊτείαν φραντζέζικην, ἡ ὁποία ἔχει νὰ ἀπεράσῃ καὶ ἀπὸ τὴν Χίον. Πάλιν καὶ πάλιν ἡμῖν ἐπιφοιτῶντα τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα οὐ μετρίαν προξενοῦσι τὴν εὐφροσύνην, καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν. Καταφιλῶ λοιπὸν εὐλαβῶς καὶ ἐν φιλήματι ἁγίῳ αὐτήν.

*

,αψκα' μαΐου ιη'.

Λείπουσι πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὰς οἰκίσεις τοῦ Θρᾳκικοῦ Βοσπόρου ὅ τε περίβλεπτος ἄρχων μέγας δραγουμάνος καὶ ὁ κυρίτζη Κ. Βεντούρας, καὶ σχεδὸν ὅλοι οἱ τοῦ Φαναρίου εὐγενεῖς· μελετῶμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀπέλθωμεν ἐν τῷ Νεοχωρίῳ. Διὰ τὰ πάτρια τοῦ Μοναστηρίου κατόπιν θέλομεν ἀποκριθῆ.

*

Ἀπὸ Σμύρνης, ,αψκε', ἀπριλίου.

Ἤδη μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν εἰς Χίον. Τὸ δὲ αἴτιον τῶν τοσούτων μας μόχθων ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ καὶ ἀσθενείαις, ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ χρεία τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ ἡ ἐξ ὕψους δύναμις νὰ βοηθήσῃ τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς νὰ δείξωσι σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, διὰ νὰ εὕρωμεν ἀνακουφισμόν τινα εἰς τὰ πολλά μας βάρη· ἀδυνάτισαν ὅμως, καὶ ἐβαρέθησαν καὶ αὐτοί, ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ εὐλαβείας κινούμενοι, συντρέχουσι σχεδὸν καὶ εἰς τὸ ὑπὲρ δύναμιν καὶ ἃς ἔχωσι τὴν εὐχήν μας.

Τὰ ὅτα ἠκολούθησαν τῷ παναγιωτάτῳ δεσπότῃ εἴμεθα βέβαιοι πῶς τὰ ἔμαθεν εἰς πλάτος. Τὴν παροῦσαν πέμπομεν μὲ τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Τεμισβαρίου κὺρ Ἰωαννίκιον.

*

Ἀπὸ Χίου, ,αψκε', ὀκτωβρίου 23.

Τὰ καμηλαύκια μᾶς ἐστείλατε ἐλάβομεν, τὰ ὁποῖα καὶ ἐστείλαμεν εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καὶ θέλουν τὰ φορέσει οἱ πατέρες μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ παναγιωτάτου δεσπότου, ὡς μᾶς ἔγραψεν ἡ Παναγιότης του, ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ εὑρίσκετο κρυμμένος εἰς τὸ Σταυροδρόμιον, μὲ τὴν προσθήκην ὅτι νὰ τὸν ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ τὸν βάλῃ ἀκόμη ἅπαξ εἰς χειράς του. Ἄλλοι ὅμως ἔγραψαν εἰς ἄλλους ὅτι ἦτο νὰ τὸν εἰρηνεύσῃ μὲ ἱκανὴν ποσότητα· νομίζομεν ὅμως ὅτι ἀπ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν νὰ μὴν ἔμειναν ἀτάραχοι οἱ πατέρες τῆς Λαύρας ἀπὸ τὴν Παναγιότητά του. Ἡμεῖς ἐνταῦθα χειμάζομεν, καὶ ἔπειτα πρὸς τὸν μάρτιον θέλομεν κινηθῆ ὅπου ὁ ἅγιος Θεὸς μᾶς ὁδηγήσει. Στείλατέ μας μερικὰ Προσκυνητάρια τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀπ' ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐτυπώθησαν τοῦ μακαρίτου Δρύστρας καὶ θέλομεν στείλει ἰσάριθμα ἀπ' ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐτυπώσαμεν νεωστὶ εἰς Βενετίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Μητροπολῖται Ἡρακλείας, Νικαίας καὶ Κορυτσᾶς.— Τῇ ἑβδομάδι ταύτῃ ἀπῆλθον εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν προπεμφθέντες ὑπό τινων ἀρχιερέων καὶ πολλῶν ἐγκρίτων λαϊκῶν φίλων, ἐκ μέρους δὲ τῆς Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ δευτερεύοντος κ. Παρθενίου, οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Ἡρακλείας κ. Γρηγόριος, Νικαίας κ. Ἱερώνυμος καὶ Κορυτσᾶς κ. Φώτιος.

—*Μητροπολίτης Χίου.* — Τῇ τρίτῃ ἀπῆλθεν, [ἐπ' ἀδείᾳ, εἰς Χίον, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Χίου κ. Κωνσταντῖνος.

—*Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Χάριν τῶν ἐπισκευῶν ἀπέστειλαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ ἐκ Ξάνθης ἔγκριτος ὁμογενὴς Ζαφείριος Στάλιου λίρ. ὀθωμ. δέκα καὶ ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Σουμελᾶ λίρ. ἀγγλικὰς τρεῖς.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Τοῖς ἑορτάζουσιν ἐκ τῶν ὁμογενῶν τῷ παρελθόντι σαββάτῳ, ἐξοχ. Παυλάκῃ πασᾷ Φερνελῇ, καὶ Πέτρῳ Σκυλίτσῃ ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς πατρικὰς Αὐτοῦ εὐχάς, ὡς καὶ τῷ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων κ. Παύλῳ Κέπετζῃ.

—*Θεολογικὴ Σχολή.* — Τῇ δευτέρᾳ ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις τῆς ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, παρόντων κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν Καισαρείας, Δέρκων, Διδυμοτείχου καὶ Σισανίου, καθὼς καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἁγίων Τόπων. Τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως παρῆσαν οἱ παναγ.

ΗΛΙΟΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΧΗΝΙΚΟΒΑ

πατριάρχαι πρώην Κωνσταντινουπόλεως κκ. Νεόφυτος καὶ Ἄνθιμος, ὅστις παρέστη καὶ τῇ τετάρτῃ, καὶ ὁ μακαριώτατος πρώην Ἱεροσολύμων κ. Νικόδημος. — Τῶν 89 μαθητῶν τῆς Σχολῆς εἷς ἐστὶ πρεσβύτερος, ἓξ διάκονοι (ὧν οἱ τρεῖς τελειόφοιτοι) καὶ δύο μοναχοὶ προερχόμενοι ἐξ Ἁγίου Ὄρους. Οἱ ἐφέτος ἀπολυόμενοι εἰσὶν ἑπτά, ὧν ἡ ἀναγόρευσις γενήσεται, κατὰ τὰ νενομισμένα, μετὰ τὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν λειτουργίαν τῇ μεθαύριον κυριακῇ, καθ' ἣν, εὐμενεῖ κελεύσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου χειροτονηθήσεται πρεσβύτερος ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς ἱερολογ διάκονος κ. Δημήτριος Γεωργιάδης.

—*Γάμος.*— Τῇ κυριακῇ ἐγένετο ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὁ γάμος τοῦ ἄρχοντος Μ. Χαρτοφύλακος καὶ χρονογράφου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Μανουὴλ Ἰω. Γεδεὼν μετὰ τῆς δεσποινίδος Εὐγενίας Κ. Λαγουδάκη, ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης συρροῆς ἐκλεκτοῦ κόσμου. Τὰ μνῆστρα ηὐλόγησεν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σάρδεων κ. Μιχαὴλ Κλεόβουλος, σχολάρχης τῆς Μ τοῦ Γ. Σχολῆς, τὸ δὲ μυστήριον ἐτέλεσεν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κορυτσᾶς κ. Φώτιος, παρανύμφου γενομένου τοῦ κ. Δημητρίου Σωφρονιάδου ἐφέντη, διαχειριστοῦ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως». Οἱ νεόνυμφοι ἐδέξαντο τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν πολυπληθῶν φίλων ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας. — Τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἐξεπροσώπει ἐν τῷ ναῷ ὁ ἱερολογ. δευτερεύων κ. Παρθένιος, διερμηνεύσας τὰς πατριαρχικὰς εὐχάς.

—*Ἅγιον Ὄρος.* — Ἀνεχώρησεν εἰς Ἅγιον Ὄρος τὴν τετάρτην, ὁ μακρὸν χρόνον ἐνταῦθα διαμείνας ἕνεκα ὑποθέσεων τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μονῆς πανοσιολ. γερων Χαραλάμπης Διονυσιάτης, πρώην ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους παρ' ἡμῖν.

Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος

Ψήφῳ τῆς ἐφορίας τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ἐγκρίσει τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, εὐλογίαις δὲ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμεν. πατριάρχου Ἰωακεὶμ, κατὰ τὸ προσεχῶς ἀρχόμενον πέμπτον σχολικὸν ἔτος ἐν τῇ σχολῇ διδάξουσιν εἰς μὲν τὴν Α' τάξιν τὴν προκαταρκτικὴν ὁ ἀρτίως προσληφθεὶς μουσικοδιδάσκαλος κ. Π. Γ. Παχείδης τὴν ψαλμῳδίαν μετὰ στοιχείων θεωρίας καὶ ὀρθογραφίας, εἰς τὴν Β' τάξιν τὰ αὐτὰ μαθήματα ὁ κ. Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος α' ψάλτης τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν Φαναρίῳ ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου, εἰς τὴν Γ' ὁ μὲν κ. Ι. Ναυπλιώτης Α' δομέστικος τῆς Μ. Ἐκκλησίας τὴν ψαλμῳδίαν, θεωρίαν καὶ ὀρθογραφίαν, ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς σχολῆς κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, εἰς τὴν Δ' τάξιν ὁ μὲν κ. Νηλεὺς Καμαράδος. α' ψάλτης τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Καφατιανῆς, τὴν ψαλμῳδίαν, θεωρητικὸν καὶ μελοποιίαι, ὁ δὲ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος τὴν ἱστορίαν τῆς μουσικῆς.

ΣΧΟΛΩΝ ΤΕΛΕΤΑΙ

Πατριαρχικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς Μαρασλῆ.

Ἐν μέσῳ συμπύκνου συρροῆς ἐκλεκτῆς καὶ φιλομούσου ὁμηγύρεως ἐγένετο τῇ π. κυριακῇ ἡ τελετὴ τῆς ἐνάρξεως τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς πατριαρχικῆς ἀστικῆς Σχολῆς Μαρασλῆ. Τῆς τελετῆς προέστη ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιστοιχιζομένη ὑπὸ πλείστων ἀρχιερέων συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων καὶ ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν λογίων.

Μετὰ τὴν εἰθισμένην ἱεροτελεστίαν ψαλεῖσαν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐψάλη κατὰ πρῶτον ἐμμελῶς ὕμνος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶτα παρόμοιοι ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ λαοφιλοῦς Ἄνακτος καὶ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμ. Πατριάρχου.

Εἶτα ὁ στιβαρᾷ τῇ χειρὶ διευθύνων τὸ ἵδρυμα ἐλλόγιμος κ. Ἀπόστολος Βασσακόπουλος δι' ἐκθέσεως γλαφυρᾶς ἀπετύπωσε τὴν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος συντελεσθεῖσαν πνευματικὴν κατάστασιν, ἧς ἡ ποθουμένη βελτίωσις ἐξήρτηται παρ' ἡμῖν εἶπεν, ἐκ τῆς βελτιώσεως κατὰ πρῶτον τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ διδασκάλου, ὃς ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἱδρύματος. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐφοίτησαν εἰς τὴν σχολὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μαθηταὶ 463 ὁρμώμενοι οὐ μόνον ἐκ τῶν πέριξ συνοικιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένων.

Μετὰ τὸν εὐπαίδευτον διευθυντὴν ἀπήγγειλεν ἔκθεσιν ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων τῆς σχολῆς κ. Ἐλευθέριος Ταπεινὸς, δικηγόρος, ἐξιστορήσας τὸν κατὰ τὸ ἔτος οἰκονομικὸν βίον τοῦ φυτωρίου.

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἀφ' ἧς καταδήλος ἐγένετο ἡ πρόοδος αὐτῶν ἐν πᾶσι καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ τουρκικῇ γλώσσῃ, ἡ Α. Θ. Π. διὰ προσλαλιᾶς προσφόρου, τὸ μὲν ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν μέγαν Ἐθνικὸν εὐεργέτην, κτίτορα δὲ τοῦ παιδευτηρίου ἐξοχώτατον Γρηγόριον Μαρασλῆν, τὸ δὲ ἐπέστεψε διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας τήν τε ἐφορείαν καὶ τὸ διδάξαν προσωπικὸν, εἰς ἀμφοτέρων τὴν σύμπραξιν τῶν ὁποίων ὀφείλεται ἡ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἤδη διαρρύθμισις καὶ πρὸς ἐπιτακτικὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας εὔστοχος ἀνταπόκρισις τοῦ παιδευτηρίου.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΑΣΟΥ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεὶ.

Δέχεται τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Μαριγὼς τὸ γένος Γεωργίου Μοσχονᾶ, ὡς νόμιμον,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐναγομένου Βασιλ. Μ. Παναρέτου, δημοτῶν ἀμφοτέρων Μενοχωρίου, ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου.

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὰ ἔνδικα μέσα τῆς τε ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως,

Ἐπιβάλλει τῷ ἡττηθέντι τὰ ἔξοδα τῆς παρούσης γροσ. 192 3]4 ὡς καὶ τὰ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων γρόσια τριακόσια (300) καὶ

Προσκαλεῖ αὐτὸν εἰς τὴν ἐνώπιον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Δικαστηρίου τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως ἐμφάνισίν του, πρὸς πληρωμὴν προικῴων ἀπαιτήσεων καὶ διατροφῆς αὐτῆς καὶ τοῦ τέκνου της, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῇ «Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ», ἄλλως δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἐν Καρπάθῳ, τῇ 25 Φεβρουαρίου 1902.

Ὁ προεδρεύων

Παπᾶ Ἰωάννης Μυκωνιάτης

Ὁ Γραμματεὺς 3

Α. ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

Наукова бібліотека
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені І. І. МЕЧНИКОВА

02/09/25
902549
НБ ОНУ

1948
П.Ш. 726632

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА